

על משכנות הרזעים

ר"ט: "התטננו כדרכי ארצותינו, שקבלו תורתנו ומצורנו משמרתנו ומצותנו, ולכי כדרכיהם"

מכבשונו של רבינו מרן הגאון הגדול רבי **צבי פרידמן שליט"א**

גליון מס' 12 סיוון תש"פ

← מסורת ההלכה →

שיעור ליל שב"ק פרשת שלח תשע"ט

נערך מכתבי תלמידים

בדין שתיית יין הקידוש ע"י מי שאינו יוצא בקידוש

ובענין זה מובא בהערות על המ"ב שבהוצאת דרשו בשם הגר"ח"ק שליט"א שבמוצ"ש חזון שנוהגים לתת לקטן לשתות מיין ההבדלה, הקפיד החזו"א על כך שיהא זה קטן שעדיין לא יצא חובת ההבדלה, הרי לן דנוקט החזו"א דלא די שיוציאו את השותה בברכת בפה"ג, אלא בעינן שיצא גם בהבדלה, ודלא כהתהילה לדוד.

ברור בענין דעת התהלה לדוד

הבאנו דהתהל"ד "נוקט דדי ששותה היין יצא בברכת בפה"ג של המקדש ואין נצרך שיצא גם בעצם הקידוש. אמנם יש לעיין בזה דהלא לא יתכן שהמקדש שאינו שותה בעצמו יוציא מאן דהוא בברכת בפה"ג, שהרי נאמר בסו"ס קסז' שמי שאינו מברך המוציא עבור עצמו אינו יכול להוציא אחרים הנצרכים לברכה זו. ומבואר שם שהאופן היחידי שמוציא בתורת ערבות הוא בצירוף שההוא זקוק להמוציא עבור חיובו לאכול מצה בליל פסח. אך בגד"ד אין לזה ששותה שום חיוב שתיה ומהיכ"ת שיוציאו המקדש בברכת בפה"ג.

ולפי"ז מוכרח שההלכה בדבר המקדש שאינו שותה שיוציאים ע"י שתיית אחר, אינה אמורה אלא כשותה מי שיוצא בקידוש דמאחר שחובה עליו לשתות כדי לקיים חובת הקידוש שפיר מוציאו המקדש בברכת בפה"ג, כשם שמוציא אדם את האוכל מצה בברכת המוציא.

לפי"ז נמצא דסברת התהל"ד שייכת רק בגוונא דהמקדש שותה מעט מן היין, והחיוב של שתיית מלא לוגמיו מתקיים ע"י שתיית האחר, דהיות והמקדש שתה מעט הרי מוציא הוא את זה ששותה מדין שומע כעונה, ורק באופן זה שייך ספק האחרונים הנ"ל, וכאמור התהל"ד

כאשר המקדש, אינו שותה מן היין

מבואר בשו"ע בסימן רע"א שכאשר אדם המקדש אינו מעונין בשתיית היין, אזי נותן הוא לאחד מהמסובים לשתות ובשתייתו כמלא לוגמיו יצאו כולם.

וכתב שם המשנ"ב בסקס"ט ע"פ האליהו רבה, דכיון שהמסובים שמעו מתחילה את הברכה והוא כיון להוציאם מהני טעימתן לכולם. אבל אם שתה אחר שלא כיון עליו בברכה ואותו אחד בירך מחדש אין יוצאים בטעימתו.

מבואר בדברי המשנ"ב, שכאשר מקדש אדם על היין להוציא את המסובים ומשנסתיים הקידוש נכנס מישהו ומברך ב"פ הגפן ושותה את יין הקידוש, דאין יוצאים כלל בקידוש זה שהלא לא כיון המקדש כלל להוציאו.

אמנם הסתפקו התהלה לדוד ועוד אחרונים בכוונת הא"ר במה שכתב דמייירי "במכוין המקדש להוציאו". האם די שיוציאו בברכת בפה"ג, או דבעינן שיוציאו בברכת הקידוש, ואפשר דבעינן שיוציאו בשתייה.

ובמשנ"ב בסימן קצ' איתא דאם מברך זה ששותה בפה"ג ועל סמך זה שותה דאין יוצאים בשתייתו, דכדי לצאת בשתייתו בעינן שיצא השותה בברכת המקדש. אמנם עדיין נותרה השאלה, האם זה הכרחי שיצא גם בעצם הקידוש או לא.

ועיין בשש"כ פמח הערה צד שהביא דעות בזה, ועיין גם בפסק"ת סימן רע"א הערה 341. ועכ"פ מסקנת התהלה לדוד שדי שיצא אותו אדם בברכת בפה"ג של המקדש ואי"צ שיצא בעצם הקידוש.

דבר מנהג החזון איש

המשך בעמ' הבא

עמ' 10' 11

שלא נהגו כבוד זה בזה

עמ' 76

מסורת הת"תים

עמ' 3

לקראת נסיון לחוקק חוק גיוס בני הישיבות
היו לא תהיה

עמ' 12

שנה לגליון
מכתבים למערכת

עמ' 98

ערכים מול ערכים

עמ' 54

בדבר אותם שגדלו
בחינוך כפרני

אמנם לדעת הצ"ח ניחא, שכיון שמוציא את האנשים בברכות בהלכתא דערבות יצאו גם הנשים, אך לדעת רע"א לכאורה צריכות לברך בעצמן, אך יש לעיין דבפשטות אין נוהגים כן.

כסברת הצ"ח

ובאמת שסברת הצ"ח טעונה הסבר. ובארנו הענין ע"פ הא דביאר החזו"א את הגדר שאדם מוציא חברו במצוה או בברכה מדין ערבות, והענין בזה דמאחר שראובן ערב ואחראי לכך ששמעון יצא חובת קידוש, הרי אף דהוא יצא כבר בקידוש חלה עליו חובה מחודשת לאמירת הקידוש, ושמעון יוצא באמירת ראובן מדין שומע כעונה. ועיין היטב בקונטרס אחרון שבשו"ע הגר"ז סימן רעב' שמשמעותו כעין סברת החזו"א, וגם במשנ"ב קצ"ז סקצ"א משמע כן.

ומעתה ניחא המעשה דשב"ש, דבזה שבא שב"ש להוציא את ינאי הלא נחשב כאילו חל עליו חיוב אמירת בהמ"ז, וכיון שכן, יוצאת בזה האשה כפי שיוצאת בשומעת הברכה מבר חיובא. וכן בעובדא דתקיעות כיון שמוציא התוקע את האנשים בברכות התקיעה בהלכתא דערבות, ממילא יוצאות הנשים.

בהא דיוצא הקטן בברכת הגפן של המקדש

והדרן לנד"ד, לבאר איך יוצא הקטן בבית הכנסת בברכת בפה"ג של המקדש. וי"ל דהלא התחייב המקדש שבביהכנ"ס בתורת ערב באמירת בפה"ג והקידוש כדי שיצאו בו העניים האוכלים שם. ובעצם מיועדת ברכת בפה"ג לפטור את העניים וזאת ע"י שיבא אחד מהם לשתות היין, כי אותו העני הוא בר חיובא ושפיר יוצא בברכת בפה"ג של המקדש.

ליישוב הענין שלפנינו, נראה לחדש דאף שידוע שלא יבא שום עני לשתות היין, מ"מ כיון שנחשב המקדש כבר חיובא בברכת בפה"ג כדי שיוכל להוציא העניים, תו יכול כל אדם לכוין לצאת בברכה זו וכדעת הצ"ח הנ"ל ולהכי יוצא הקטן בברכתו, וכמובן שהכל מיירי בשכיון המקדש להוציא גם את הקטן.

והנה כל זאת הוא לדעת הצ"ח, אך לדעת רע"א הלא עדיין אין מובן איך הוציא המקדש את הקטן דהלא כלפיו לא שייכת ההלכתא דערבות. ויש ליישב דלדעת רע"א מיירי שהקטן מברך על היין ששותה, דהרי לרע"א אהני הדבר כמבואר בביה"ל בסימן קצ"ז שלדעת רע"א אהני כה"ג דלא ס"ל כהמשנ"ב בענין זה.

ואם כנים אנו בהא שהעלנו לדעת הצ"ח, הרי ספק האחרונים הנ"ל נוגע גם לציור שגם אדם שאינו יוצא בעצם הקידוש יוכל לצאת בברכת בפה"ג של המקדש, דמאחר שהמסובים היו יכולים לשתות על סמך ברכת בפה"ג של המקדש נחשב כאילו המקדש הוא בר חיובא, ושפיר מוציא בברכתו כל אדם.

ולפי"ז נמצא שדברי התה"ל"ד מתפרשים כפשוטם, שגם בשאין במקדש שותה מאומה שייך שיוציא אדם שאינו יוצא בקידוש, בשתיית היין ובכך יצאו כולם.

נוקט שאין צריך השותה לצאת בברכת הקידוש.

ולמשנ"ת, הרי נמצא שלכאורה אין ראייה מהנהגת החזו"א דלא נקט כהתה"ל"ד. די"ל דהא דהקפיד החזו"א על כך שישתה קטן שטרם יצא בהבדלה, הוא מכיון שבהבדלת מוצ"ש חזון אין המבדיל שותה מאומה, ובהכרח בעינן שיצא הקטן בהבדלה, אחרת לא יוכל לשתות היין. (אא"כ היה ידוע להם, שהחזו"א טעם בעצמו מן היין אך כ"ז לא נתפרש בדברים שהובאו).

בענין קידוש דליל שבת בביהכנ"ס

ונראה להביא קצת ראייה לענין זה, דהנה איתא בסימן רסט' שמקדשים בליל שבת בביהכנ"ס להוציא את העניים שאוכלים שם. ומאחר שהמקדש עצמו אינו אוכל שם הרי אינו יוצא ידי קידוש ואסור הוא בשתיית היין, לכן תקנו שבכה"ג תתקיים שתיית היין ע"י קטן. והאריך בזה המג"א לבאר מהו טעם ההיתר לשתיית הקטן, הלא גם אצלו אין הקידוש במקום הסעודה.

אמנם אף דלשתיית הקטן נמצא ההיתר אך עדיין תקשי דהלא לא יצא הקטן ידי חובת הקידוש, דהלא אינו אוכל שם ואיך יחייב. ולכאורה שמע מינה דלא בעינן שתיית מי שיוצא בקידוש.

אלא שבעצם הענין יש עדיין להעיר, דאיך יצא הקטן בברכת בפה"ג של המקדש הלא אין הקטן יוצא את חיובו בקידוש זה ואין שייכת בכה"ג הלכתא דערבות, ואיך יוציאנו המקדש בברכת בפה"ג ויש לעיין.

בפולגת רע"א עם הצ"ח

וליישב הדבר עלינו להקדים בענין אחר, דהנה דעת הדגול מרבבה דאי אפשר להוציא אשה בברכה או בקידוש וכיו"ב בדין ערבות, דאינה כלולה בפרשה זו. ותמה עליו רע"א דהא מצינו בברכות מח' דשמעון בן שטח הוציא את ינאי ואשתו בברכת המזון בהלכתא דערבות הרי דמוציאים אשה בערבות.

ובאמת שהדגמ"ר עצמו עמד על מדוכה זו, ויישב בספרו צ"ח שמאחר ששב"ש הוציא את ינאי בערבות, זכות האשה לצאת בברכה זו אף שאינה בתורת ערבות. אמנם בדעת רע"א חזינו שאינו נוקט כסברת הצ"ח.

ולענין הלכה, נקטינן דשפיר מוציא אשה בדין ערבות, וא"כ לכאורה אין לנו נפ"מ בפולגתא הנ"ל, אכן נציג ציור אחר שבו תהא הנפ"מ בשאלה זו.

נפ"מ בפולגתא הנ"ל

הנה כתב המשנ"ב, שאדם שכבר יצא בראש השנה במצות תקיעה כשבא להוציא בתקיעתו את האשה, יקפיד על כך שהאשה עצמה תאמר את הברכות, שהיות והאשה אינה מחוייבת בשופר לא יוכל להוציא בברכות מדין ערב. וזה מכבר עוררנו, בדבר בית כנסת שהבעל תוקע יצא כבר את מצות התקיעות, והרי הוא מוציא את הרבים בתקיעות ובברכות, בהלכתא דערבות, ואיך יוציא את הנשים בברכות, הרי המשנ"ב כתב, שהדבר בלתי אפשרי.

לקראת כוונת שלטון השמד לחוקק חוק "גיוס בני הישיבות" היו לא תהיה, הננו לשוב ולהביא את דברי הזעקה והמחאה מרבינו מרן הגאב"ד שליט"א

בכינוס חרום במעונו בהשתתפות חברי "הועדה להצלת עולם התורה", לקראת נסיון לחוקק חוק גיוס חדש כ"א סיון תשע"ח

זאת התורה לא תהא מוחלפת

אנו צריכים לדעת שהדרך היא רק ע"י הפגנות וכל מה שצריך בזה, כמו שהראש ישיבה ר' שמואל חניך עם כל העוז וכל התוקף, ולא לוותר כי הוא זה, ולא לשמוע לכל מיני הצעות וכל מיני רעיונות ודברים, זאת התורה לא תהא מוחלפת.

רוצים להחריב אותנו עד הסוף, אם אנחנו נגלה סדק אחד קטן מי יודע מה יהיה, חובתנו לעמוד בכל תוקף, ולחזק ג"כ את הבנות שיהיה מה שיהיה, לא לפחד לא ממאסרים לא ממשטרה לא משום דבר, לא לגשת למשא ומתן על שום דבר, שום משא ומתן כמו שהיה בתקופות הקודמות, וכמובן להימנע מהתייצבות בלשכות הגיוס וכדומה, ומי שעובר על זה הרי הוא עובר על דבר תורה, לא על איזה מנהג, צריך להיות חזקים בזה עד הסוף.

בכל יום, בוקר וערב, כשקוראים קריאת שמע צריך לכוון למסור את עצמו על קידוש השם. כך ההלכה, צריך להכיר את המציאות שם. הבג"ץ מתכוון להרוס את הכל עד הסוף, אז כשקוראים קריאת שמע צריך להתכוון ולחשוב בנפשו שאני מוכן למסור את נפשי, כולם צריכים כבר היום להתכוון לזה, שאני ילחם בחירוף נפש ויעשה הכל, כבר מהיום צריך להתכוון לזה, לא לשמוע שום דיבורים ושום רעיונות, כל הרעיונות וכל ההסכמים. הכל זה לרעה! אתם הוועדה אתם צריכים לשמור על זה.

הקב"ה יעזור שנצליח וזה יהיה בקול רם ובכל תוקף ובעוז, לא לפחד מה זה יגיד ומה זה יגיד, דבר אלוקינו יקום לעולם! רבינו ר' שמואל היה יחיד, והוא השאיר דרך! איני לסטות ממנה כי הוא זה. לא להסתכל ימינה ושמאלה על שום דבר!

חדשות

בהתייעצות חרום של 'הועדה להצלת עולם התורה' במעונו של הגאב"ד הגאון הגדול רבי צבי פרידמן שליט"א הוחלט

המאבק נגד גזירת הגיוס יימשך במלוא עוזו; בני העליה יעמדו בתוקף בסירובם להתייצב בלשכות הגיוס

לנוכח ההתפתחויות בענין חקיקת חוק חדש, מבהירים ראשי הועדה כי "המאבק העיקש וחסר הפשרות כפי שהורנו מרן רשכבה"ג זצוק"ל, יימשך עד לחזרה המוחלטת של ההסדר ההסטורי של 'תורתו אומנותו', ללא שום פשרות והתניות של עמידה ביעדים ומכסות כל שהם"

כינוס 'הועדה להצלת עולם התורה' במעונו של הגאב"ד הגאון הגדול רבי צבי פרידמן שליט"א; נושא דברים הגאון רבי אליהו ליברמן שליט"א

■ מאת: שכתוב

משלחת של 'הועדה להצלת עולם התורה' קיימה אתמול התייעצות חרום במעונו של הגאב"ד הגאון הגדול רבי צבי פרידמן שליט"א, זאת לקראת חקיקתו של חוק חדש שימשיך את גזירת הגיוס מהשנים האחרונות שבמסגרתה ביטל הסדר 'תורתו אומנותו' שהונהג מאז קום המדינה. עד שהוחלף בחוק הגיוס בגלגוליו השונים כפי שחוקק בקנצריה האחרונה. נציגי 'הועדה להצלת עולם התורה' שמעו מפי הגאב"ד שליט"א דברים נוקבים על החובה להמשיך במאבק הנחוש נגד גזירת השמד, ובפרט בחיזוקם של אלפי מקדשי ד' בני העליה וגבורי החיל המסריבים לשתף פעולה עם גזירת גיוס בני הישיבות ואינם מתעייבים בלשכות הגיוס כהוראת רבנו מרן רשכבה"ג זצוק"ל, בלא להיראות כלל מאויים השלטון.

שר הביטחון אביגדור ליברמן וצמרת משרדו. החוק החדש אמור לשמר את מנגנוני חוק השמד, כפי שנקבעו בחוקן 19 ותיקון 21 שחוקקו בשנים האחרונות, ואף להחריף מנגנוני אלו. כוכור, במרכז החקיקה שביטלה את הסדר 'תורתו אומנותו' שאיפשר דיחוי משירות לכל בן ישיבה וללא כל מיגבלה, עמדה החובה להעמיד יעדי גיוס שנתיים מקרב בני הישיבות, ואף התמנה צוות ממשלתי ששמור לפקח על אספקת המכסות ולדרכן את מנגנוני היעדים.

החוק החדש אמור להיות אפוא גירסא נוספת של החוק שביטל והפקיע את הסדר 'תורתו אומנותו' והמירו בחובת המכסות והיעדים. בנוסף, בנסיך לרצות ולהניח את דעת הבג"ץ. הכוונה היא שהחוק החדש אף יחמיר את המצב כשהוא מציע להגביר את היעדים ולחולפיין להטיל סנקציות שונות על עולם התורה במקרה של אי עמידה במכסות השנתיות.

כאמור, בעקבות ההתפתחויות הגיעו אתמול נציגי 'הועדה להצלת עולם התורה' למעונו של הגאב"ד הגאון הגדול רבי צבי פרידמן שליט"א, ושמועו מפי דברים הנחמדים בתוקף ולהמשיך את המאבק החיוני בענין קיומו זה, וכפי שקיבלנו מפי רבנו רבן ולבן של ישראל ז"ע, שמסר נפשו על דבר זה עד יומו האחרון, וזו היתה צוואתו הרוחנית אל כלל בני התורה.

בענין זה החברה הוראתו הברורה של מרן

זצוק"ל שאין להתייצב בשום אופן בלשכות הגיוס, וכי אין להירגע מכל איומי השלטון ואכן זכינו לראות בשנים האחרונות מחוות מפעימים של בני עליה שנכנסו בנאות לכלא הצבאי ועמדו על דעתם בתוקף שלא לשתף פעולה עם גזירת השמד. הגאב"ד שליט"א חיוק ירי רבני הועדה בפעילותם הברוכה ועודר על החובה להמשיך ולעמוד לימנם של בני העליה ומשפחותיהם, המוסרים נפשם למען קיום התורה והיהדות בכלל ישראל.

בכינוס החרום נשא דברים נרגשים בפני נציגי הועדה הגאון רבי אליהו ליברמן שליט"א, שאמר כי עולם התורה צורכים חיזוק מיוחד מאז הסתלקותו של רבנו ז"ע, וחסרונו מורגש בכל רגע, אמנם בחסדי שמים אנו וראים ציבור גדול וחשוב שממשיך ללכת בדרך שהגדיל לנו, לקדש שם שמים, וכך נמשיך ללא כל שינוי, מתוך הכרה ברורה שמדובר בענינים שהשגמה תלויה בהם.

ראשי הועדה להצלת עולם התורה מסרו אמש לה'פסל' כי בעקבות הכינוס קיימו דיונים בימים הקרובים אודות החובה לצאת במסע הסברה מיוחד נגד פעולות השלטון, וכדי לחזק את ידם של בני העליה ולהרחיב את המעגל של מסרי הנפש: "היהדות החרדית לא תניח את כלי מלחמתה בגזירת הגיוס, שום איום ומסע המפרה כזה או אחר, לא יפריע את המשך המאבק העיקש וחסר הפשרות, עד לחזרה המוחלטת של ההסדר ההסטורי של 'תורתו אומנותו', ללא שום פשרות והתניות של עמידה ביעדים ומכסות כל שהם", אמרו.

ועד רבינו מרן הגאב"ד שליט"א אור ליום ו' כ"א אייר תש"פ בדבר אותם שגדלו בחינוך כפרני

דורות, אבל החל מהדור השלישי - דור אנוש, כבר היו כולם תינוקות שנשבו, למה מגיע להם המבול?! גם מנח ועד אברהם אבינו מבואר שהגיע להם עונש חמור, רק שאברהם הגן עליהם בצדקתו ולכן נטל שכר כולם. ומדוע היה מגיע להם עונש? הרי הם ככה התחנכו משחר ילדותם?

גם מפעילי האינקוויזיציה בספרד, היו בטוחים שהם עושים את הצדק בעולם ע"פ הדת הנוצרית. גם הנאצים ימ"ש היו בטוחים בצדקת תורת הגזע שלהם ובכל ההשמדה שהם ביצעו, וכפי שהתגלה בהכרזותיהם השחזניות לפני עונש התליה שנגזר עליהם במשפט שנערך אחרי המלחמה. נשאלת השאלה האם יש להסתכל על כל אלה כ"שוגגים" וכ"אנוסים", עקב החינוך הקלוקל והמעוות שקיבלו?

נגע בזה בצורה דומה קצת, רבינו אלחנן וסרמן זצ"ל ב"קובץ אגרות". שם הוא כותב, לגבי החיוב של הגויים ב"שבע מצוות בני נח" ואם לא יקיימו את זה ודאי יענשו. והוא מתאר שם "בן נח" שהיה כל ימיו שיכור ורועה בהמות וכו', אז כשיגיע לבי"ד של מעלה ידונו אותו לגיהנום, אמנם הוא יטען שלא ידע ולא חינוכו אותו לכל מחויבותיו, ולכאורה טענתו צודקת, הוא שוגג או אנוס, ובכל זאת מחייבים אותו. והדברים צריכים ביאור.

ומבאר ר' אלחנן, שכל מי שאינו שוטה יכול להגיע לאמונה בד', שאינה צריכה לשום פילוסופיה בכדי להאמין בו וכל מי שהוא בן דעת מוכרח להגיע לזה. ואלו שאומרים שהעולם נברא במקרה, "תימה בעיני כיצד יעלה במחשבה כן". ומביא דוגמאות, שאם רואים דף עם כתב מסודר ונאה, ויבוא אחד ויגיד שאף אחד לא כתב את זה אלא נכתב לבד, הלא לשוטה ייחשב. או אחד הרואה שעון פועל, והוא אומר שהשעון נהיה והתכוון ופועל לבד, הרי למשוגע ייחשב. עכ"ד.

כלומר, שכל מי שאומר כן, כל מי שאינו מאמין ומתנהג על פי תורה, דהיינו כל החילוניים פורקי עול תורה ואמונה, צריך להסתכל עליהם כנחשלים וחסרי דעה. המדען הכי בכיר והפרופסור הכי גדול של האוניברסיטה העברית, אם אינו מאמין בתרי"ג מצוות, הוא מפגר וחסר דעה והבנה כה בסיסית ופשוטה. כך צריך להסתכל.

ולכן אצל הקב"ה היודע שהאמת הזו היא כזאת ברורה, שאי אפשר לזוז ממנה, לא יעזור החינוך שקיבל ולא יעזור שום תירוץ אחר. גם אם עשרה דורות עברו שקועים בחטא וכפירה, עדיין יש תביעה על כל אחד, על העדר אמונה וקיום התורה. אין כאן טענת פטור של שוגג או אנוס, בגלל חינוך קלוקל ודעות מוקדמות, ומי שמתבונן יכול לפרוק הכל ברגע אחד את כל השקר והטומאה. ואם לאו, אז על הכל הוא נחשב מזיד. זהו מהלך הדברים ע"פ ר' אלחנן.

כך הוא לגבי עובדי עבודה זרה, עליהם דיבר ר' אלחנן. עובדי ע"ז אינם אומרים שטות כזו שהעולם נהיה לבד, אלא יש להם כל מיני אמונות בכל מיני כוחות וזה בא לידי ביטוי בכל מיני אלילים, היה להם מהלך מעוות כמו שהרמב"ם כותב. ועל זה אמרה תורה שהם מזידים, כל שכן אלו שכופרים לגמרי, ודאי שזה שיגעון גמור. אין דבר כזה שוגג או אנוס חינוכי, מי שמחפש את האמת מוכרח להגיע לזה. אין דבר כזה!

כל התורה והנביאים, כל התביעות על בני ישראל והאומות בכל הדורות, כל דף בתנ"ך מורה שאין תירוץ כזה. בעיקרים, ובענייני האמונה, אין פטור שאמרו לי כך או חינוכו אותי כך. בפרטים בדקויות, או בפרטי המצוות, אולי יכול להיות. אך לא על עיקר

בסוף פרשת "אחרי מות" שקראנו לאחרונה, מזהירה התורה שלא ללכת בחוקות הגויים. הגויים שהיו בארץ ישראל חטאו מאוד, ולכן הקב"ה הוריש אותם וגירשם מארץ ישראל. וכעת מזהיר הקב"ה את ישראל: "אל תטמאו בכל אלה כי בכל אלה נטמאו הגויים אשר אני משלח מפניכם, ותטמא הארץ ואפקוד עוונה עליה ותקיא הארץ את יושביה", והקב"ה מתרה בעם ישראל שלא ילכו בעקבותם, כי אחרת תקיא הארץ גם אותם - "ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה, כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם" (ויקרא י"ח כח). ועיקר העבירות שמוזכרות שם, הם עבודה זרה ופרשה ארוכה של איסורי עריות.

וכעין זה נאמר בפרשת עקב: "לא בצדקתך וביושר לבבך אתה בא לרשת את ארצם, כי ברשעת הגויים האלה ד' אלוֹקֵיך מורישם מפניך" (דברים ט' ה). מה היא "רשעת הגויים"? שני הדברים הנזכרים בפרשת אחרי מות, עבודה זרה ועריות.

ונשאלת השאלה מדוע מגיע להם עונש כה חמור, הלא כבר היו כמה וכמה דורות של הגויים, שהיו שקועים בתרבות שלהם והם היו בטוחים שהכל בסדר. באשר לעבודה זרה, הלא הם ירשו את הפולחן הזה מאבות אבותיהם, עוד מימי דור אנוש. והיו בטוחים, שזוהי האמת לאמיתה, וזהו הצדק האבסולוטי. וכמו שאנו מוצאים היום בהודו פולחנים שכבר נוהגים מאות ואולי אלפי שנים. וגם באשר לפרשת העריות, בוודאי הם גם היו בטוחים שאין בכך שום עוון, וכיון שהכל נעשה בהסכמת הצדדים, הרי"ז מוסבר ביותר, ומנהג אבותיהם היה בידיהם.

וגם בדורנו אומרים הגויים הטמאים שאין רע בזה וזה מוסרי, וחוקי המדינות לא מענישים על זה בכלל. ואם כך למה להאשים את הכנענים ושאר שבעת העמים, הרי הם היו ממש "תינוקות שנשבו", ו"מנהג אבותיהם בידיהם", והיו בטוחים בצדקתם ככה מאה אחוז.

ואם כך מה רוצים מהכנענים, הם גם היו סבורים שהם "אנשי קידמה". ואדרבה חשבו את המאמינים לטועים, כמו שכתוב בחובת הלבבות שאצל אלו העושים "בטנם אלוהיהם", מי שלא מכיר בהשקפה שעיקר החיים והמוסר בחיים זה הצלחה בענייני עוה"ז, נחשב בעיניהם "כופר", כי זה האמונה שלהם. ומה התביעה הגדולה על הכנעניים, הלא היו אנוסים, תינוקות שנשבו.

גם סדום ועמורה שהקב"ה הפך והחריב אותם עד היסוד, היו להם חוקים מסודרים, כמו שמפורש בחז"ל. הם בעיני עצמם היו מוסריים ביותר. הרי כתוב "קציני סדום" ו"עם עמורה", אומר הבית הלוי שסדום היה הראש, ששם היה אוניברסיטה בה למדו את השיטה של סדום, להתעלל בכל אורח, נגד גמילות חסד. זו הייתה שיטה פילוסופית מבוססת, לכך הם נקראים "קציני סדום". ואילו "עם עמורה", זה המוני העם שהם כבר חונכו מקטנותם לחוקי סדום. ולכן כשבא לוט ומתנגד, הם אומרים לו - "האחד בא לגור וישפוט שפוט". כלומר, יש לך השקפה אחרת מאתנו ואתה אומר שאנחנו לא בסדר. אל תפריע לנו לעשות מה שאנחנו רוצים לעשות, אנחנו אנשי המוסר והקידמה, ואתה המושחת בזה שאינך מכיר בהשקפה שלנו, ולכן נהרוג אותך - "ויגשו לשבור הדלת". וגם כאן נשאלת השאלה, אלו המון העם מה חטאו, מה רוצים מהם, ככה הם התחנכו... מדוע נגזר עליהם חורבן, אחרי שהיו בטוחים, שהם הולכים בדרך הנכונה והמוסרית, מזה דורות רבים?!

תנן באבות: "עשרה דורות מאדם הראשון עד נח" שהיו כולם מכעיסים לפניו עד שבא המבול והשחית אותם. אמנם עברו עשרה

לענין ייבום ושאר הלכות, שרשע זה הוא עדיין בגדר "אחיק", ומצווים אנו להחיותו, ואף לחלל שבת עבור הצלתו.

אמנם נראה פשוט, שכל זה אמור לענין ההלכות שלנו כלפיהם בהם נאמר "אחיק", דדיינין להו כאנוסים, והרי רשעים אלה בכלל אחיק. ואין חילוק לענין זה, בין מי שהתחנך בחינוך דתי לבין מי שהתחנך בחינוך חילוני. אבל לגבי דיני שוגג ומזיד כלפי עונשי שמים, וכן לגבי ד' מיתות בית דין אין תירוץ של טבעו הרע גרם לו. ולגבי עיקרי האמונה אין גם תירוץ של תינוק שנשבה, וכדברי ר' אלחנן שכל מי שאינו בגדר שוטה חייב בזה.

אלא שלגבי דיני שוגג ומזיד בפרטי המצוות, התחדש גם שתינוק שנשבה דינו כשוגג לגבי קרבן (רמב"ם הלכות שגגות פ"ב ה"ו). ולומדים את זה מפסוקים, שלענין הבאת קרבן נחשב התינוק שנשבה כמו שוגג, וכלשון הגמרא "אפילו תינוק שנשבה בין הגויים כהכיר ולבסוף שכח דמי" (שבת ס"ח ב). אבל אינו נחשב לאנוס, אפילו ש"אינו יודע מה הם ישראל ולא דתם".

נמצא שלכל עניין, הם רשעים גמורים, ומחללי שבת וכופרים דינם כגויים וינם יין נסך, ועל זה אין כל תירוץ של תינוק שנשבה ובוודאי לא תירוץ של טבע רע, וכמו שנתבאר לעיל. ורק לענין המושג "אחיק", וכן לענין הקרבן כנ"ל, בזה נאמרו חילוקי דינים.

והרי כל העובר על לאו והתרו בו, לוקה או ענש בענשי גוף אחרים. וקיימא לן שלא ניתנה התראה אלא כדי להבחין בין שוגג למזיד, וכל שאנו בטוחים שידע הדין ועבר עליו נידון כמזיד גמור. ולא מצינו שדין זה אמור, רק כשהוכיחו אדם "שיודע להוכיח", אלא די בהתראה גרידא. ושמענין מינה, שאף בלא שהוכיחו נחשב כמזיד גמור. ואיך יובנו דברי הגר"י מוואהלין שנוקט שמי שלא הוכיחו, נחשב כשוגג?

אלא בהכרח שכל דברי הגר"י מוואהלין והחזו"א, אינם אמורים אלא לענין הלכות שנאמר בהן "אחיק", שכל שלא הוכיחו נחשב כ"אחיק", והרי גם זה שלקה "אחיק" הוא.

אך לענין עונשי בית דין העובר נחשב מזיד גמור, אף בלא שהוכיחו, כל שכן בענשי שמים שהדבר כן. וכמו שנתבאר, שאף מי שלא התחנך על ברכי הדת, נחשב כמזיד גמור עכ"פ בעיקרי האמונה והתורה. וכמו שציין ר' אלחנן, שהמעביר בנו למולך ענשו חמור, אף שברור שהעושה כן מאמין בכל לבו באמיתות הע"ז, ומ"מ נחשב כמזיד ולא כאנוס.

אני רוצה לספר משהו שבדידי הוי עובדא, לפני כמה עשרות שנים התקשר אלי ידיד שלי מירושלים, והוא אומר לי שאבא שלו עומד למות הוא גוסס ממש. אבא שלו התחנך חינוך דתי, אח"כ פרק עול לגמרי והוא התגורר בקיבוצים הכי שמאלניים וכו' ופרק עול לגמרי ונעשה אנטי דתי. והוסיף ואמר: אני ב"ה שומר תורה בזכות סבא שלי, כמו שאתה מכיר.

ואמר לי במצב הזה קשה לי עכשיו לבוא לב"ב, אני מבקש ממך תיגש לסטייפלער עכשיו ותשאל אותו אם אני חייב לשבת שבעה ולגבי כל הדינים הנוהגים באבל, ותשאל אותו גם האם להניח תפילין ביום הראשון, ואם ההכרעה להניח אז השאלה האם לברך או לא. הלכתי לסטייפלער שאלתי אותו, הוא אמר לי: "לא, הוא לא צריך לשבת שבעה! שום דבר". כך הוא אומר לי. וגם שיניח תפילין גם ביום הראשון ויברך על זה. [וכמו שכתוב ברמב"ם שכשנפטר כזה אדם, אוכלים ושותים ושומחים ואומרים באבוד רשעים רינה וכו'].

העזתי פני ואמרתי לו: אבל החזו"א אומר "תינוקות שנשבו", והוספתי שהרי החזו"א נותן טעם שאין מי שיוכיח היום, אז זה שייך בכל מקרה.

הוא שמע את זה הוא הרעים עלי בקולו, ואמר: "לא על

האמונה והתורה. ואם עובדי ע"ז מדובר שמאמינים במשהו, ובכל זאת כל טעות הינה בגדר מזיד, כ"ש כופרים גמורים אין לך מזיד גדול מזה.

עכשיו נביא דברי את דברי החזו"א. בחזו"א (יו"ד סימן ב' ס"ק כ"ח) נוקט שמומר שהוא תינוק שנשבה, זוקק לייבום ומצוה להצילו, אפילו בחילול שבת עבורו, ואסור לשנוא אותו, ויש לאהבו.

ויש הרבה ששואלים על החזו"א, איך הוא אומר שהחילוניים בזמננו הם "תינוקות שנשבו", הרי יש הרבה דתיים וממילא הם יודעים יהדות מהי, ובפרט כשהוא גר באזור חרדי. אמנם מפורש הדבר בחזו"א, שכיון שאין מי שיודע להוכיח תוכחה היום, זה הסיבה שנחשב כאנוס, ואין זה קשור בידיעת היהדות וערכיה.

נשאלת השאלה אחרי שאמרנו קודם דברים ברורים, שמי שלא הולך בדרך האמונה כל מה שהתורה כתבה שהוא נענש, זה גם באלו שמנהג אבותיהם בידיהם, איך זה מסתדר? אבל החילוק הוא ברור ופשוט, בין דין ושם מזיד לגבי שכר ועונש, לבין הלכות ההנהגה והיחס שלנו כלפיהם, וכפי שנבאר.

הנה נאמר בתורה: "כי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם", אם אין לו בן אז נזקקת האשה ליבום או חליצה מאחיו, כדי ש"לא ימחה שמו מישראל".

ובטור (אבהע"ז סימן קנז) מובא שיש מהגאונים שנקטו, שאם המת היה מומר, או שאחיו החי היה מומר, אין האשה נזקקת לחליצה, כי מצוה זו אמורה דווקא ב"אחים". ואילו המומר "לאו אחיו הוא".

וממילא שמענו שהמומר אינו בכלל "אחיק". ולכן כלפי הציווי שנאמר בפסוק (ויקרא י"ט יז) "לא תשנא את אחיק בלבבך" אין המומר בכלל זה, היות והמומר אינו בגדר "אחיק", מותר אף לשנוא אותו. כך גם לגבי דינים נוספים - השבת אבידה, עזוב תעזוב ועוד, שנאמר בהם "אחיק".

אמנם פשוט שלא כל עבריין יצא מכלל "אחיק", ומי שעבר עבירה בשוגג עדיין הוא בכלל אחיק. ויש לברר על איזה מומר מותר לומר, שהוא יצא מכלל "אחיק". ויש בזה מחלוקת, אם מומר לדבר אחד הוא מומר לכל התורה. והשאלה היא לגבי אלו שבפועל הם לא מקיימים את התורה, אבל לא במרד ובמעל אלא מתוך חוסר חינוך וידיעה.

בסוף ספר "אהבת חסד", הדפיס החפץ חיים קונטרס בשם "מרגניתא טבא", שחיברו הגאון הקדוש רבי יונתן מוואהלין זצוק"ל (המכונה ר' יונתן וואלינער, רב העיר לובטש), ושם בסעיף י"ז מבואר שהלאו של לא תשנא את אחיק נוהג גם ב"רשע גמור".

וז"ל שם: "ולהיזהר מלאו דלא תשנא ואף ברשע גמור יש איסור לדעת מהר"מ מלובלין לשנאותו כל זמן שלא הוכיחו, ואין בדור הזה מי שיכול להוכיח, שמא אם היה לו מוכיח היה מקבל וטבעו הרע גרם לו וכו', וכ"ש שאסור לקללו רק יבקש רחמים עליו שיעזרהו ד' על תשובה שלימה". עכ"ל. וכאן כבר לא מדובר במי שקיבל חינוך קלוקל, שהרי לא כתב שהחינוך גרם לו, או שהוא תינוק שנשבה, רק ש"טבעו הרע גרם לו".

נמצא שהדבר כולל גם מי שקיבל חינוך הגון, וסטה מן הדרך. וכאמור אסור לשנוא רשע זה, וכ"ש אסור לקללו. אכן לפי מה שהביא בשם המהר"ם מלובלין, יש תנאי בדבר, שכל זה אמור רק ברשע שלא הוכיחו אותו אך בהוכיחו ולא קיבל, הוא אינו בכלל "אחיק", ואינו יכול להיפטר בטענת "טבע הרע" ומותר לשנאותו ולקללו וכד'.

אכן הוסיף הגר"י מוואהלין, שהיות ובדור הזה אין מי שיודע להוכיח, נמצא שבכל ענין אסור לשנוא רשע זה שטבעו הרע גרם לו להתפקר ולעבור על מצוות התורה, והוא עדיין בכלל "אחיק".

והביא החזו"א את הנ"ל להלכה, והוסיף שהדברים אמורים גם

המשך בעמ' 7

ביקור מרומם בשילוב מעמד מסיבת סידור של תלמידי ת"ת "נפש החיים" - ירושלים עטה"ק במעונו של רבינו מרן הגאב"ד שליט"א

תלמידי כיתת המכינה ברשת התתי"ם "נפש החיים" סניף נווה-יעקב ירושלים, מיסודו של מרן רבינו הדרכי שמואל זצוק"ל, ובנשיאות רבינו מרן הגאב"ד שליט"א, זכו לחוג את סיום לימוד האותיות והנקודות הקדושות, במסיבת סידור נרגשת וביקור חיזוק מרומם במעונו של נשיא הת"ת רבינו מרן הגאב"ד שליט"א, שנשא בפניהם דברים נרגשים והעניק לכל אחד מהתלמידים הרכים את הסידור החדש.

מאוד לראות אתכם. עכשיו אתם מקבלים ספר הסידור שילווה אתכם כל החיים, כשלומדים מסכת כזאת או מסכת אחרת, במשך הזמן מחליפים ממסכת למסכת, אבל הסידור הזה תמיד תמיד יהיה אתכם בתפילה לקב"ה, כל יום צריכים להתפלל, רק ע"י תפילה זוכים להכל.

רבינו שליט"א שאל את הילדים: אתם יודעים כמה תפילות מתפללים כל יום? על אתר השיבו הילדים: שלוש. רבינו שליט"א המשיך ושאל: איזה תפילות? הילדים השיבו: שחרית, מנחה, ומעריב. המשיך מרן שליט"א והוסיף: הנה בשבת יש עוד תפילה,

אתם יודעים? הילדים: מוסף, וביום כיפור? נעילה, ב"ה אתם יודעים יפה מאד, היום הספר הראשון שאתם מקבלים זה כתר, ואתם כל אחד כאן מלך כתוב "מאן מלכי רבנן", מי זה המלכים של העולם? לא הממשלה, זה לא נקרא מלך. אתם המלכים, התלמידי חכמים. בעזרת ד' תהיו תלמידי חכמים גדולים. מתחילים בסידור, אח"כ חומש, אח"כ גמ' בבא-מציעא בבא-קמא, ואחרי שגומרים כיתה ח' עוברים לישיבה קטנה, ישיבה גדולה, אח"כ ככולל, ככה לומדים תורה כל החיים וזוכים להיות יהודים טובים, ולעבוד את הקב"ה כמו שצריך. והסידור שאתם מקבלים אותו היום, גם כשתהיו גדולים בני חמישים ושישים ויותר תמיד תצטרכו אותו. איזה יום שמחה הוא זה, עכשיו אתם מקבלים דבר לכל החיים, הקב"ה יברך אתכם".

בסיום הדברים הקדיש מרן הגאב"ד שליט"א דברי ברכה מיוחדים על קיום הלימודים בת"ת לאורך כל התקופה האחרונה, ואמר: "החיידר הזה נפש החיים הוא מהבודדים שלמדו כל התקופה, כל החדרים רובם הפסיקו ללמוד, וכאן ההורים שלחו את הילדים, זה קידוש השם!"

בסייעתא דשמיא זכו תלמידי כיתת המכינה בת"ת "נפש החיים" עטה"ק בסניף נווה יעקב ירושלים, להשלים את מלאכת לימוד הקריאה, לימוד האותיות והנקודות הקדושות בדרך ישראל סבא.

לרגל מסירות הנפש שנעשה מצד התלמידים היקרים ובני משפחותיהם בכל התקופה האחרונה למען המשך השמעת קול התורה של צעירי צאן קדשים בלא הפסקה, מתוך אמונה טהורה שקול התורה של תשב"ר הוא המגן ומושיע את עם ישראל בעת צרתם לא תקפ"ץ, כפי שהנחילונו רבותינו זיע"א, ובהדרכת מרן הגאב"ד שליט"א על כל צעד ושעל,

זכו התלמידים לעלות למעונו של נשיא הת"ת רבינו מרן הגאב"ד שליט"א ששהה בירושלים עיה"ק, כשהם מעוטרים בכתרי כבוד כיאה וכיאות לכבודה של תורה ומלווים בצוות הת"ת המנהל המסור הרה"ג ר' שלמה פיין שליט"א והמחנכים שיחיו.

אל הילדים היקרים הצטרפו אף חלק מהורי התלמידים, אשר באו לחזות מקרוב ברגעים המרטיטים כשילדיהם נכנסים אל הקודש פנימה למחיצתו של מרן הגאב"ד שליט"א להתברך מפיו, ולשמוע את הדברים המרוממים הנאמרים על ידו לצעירי הצאן.

עם כניסתם של הילדים, קיבלם רבינו מרן הגאב"ד שליט"א בחום ובלבביות כשהוא מביע בפני מנהל הת"ת הרה"ג ר' שלמה פיין שליט"א את קורת רוחו ושמחתו הגדולה בראותו את ילדי התשב"ר מתחנכים על ברכי החינוך הטהור והנעלה בדרך ישראל סבא. לאחמ"כ נטל מידי הנהלת הת"ת את הסידורים והעניקים באופן אישי לכל תלמיד ותלמיד.

לאחמ"כ נשא מרן הגאב"ד שליט"א דברי חיזוק מרוממים לתלמידים הרכים. בדבריו אמר מרן הגאב"ד שליט"א: "אני שמח

מסיבת סידור ת"ת "דעת זקנים" מודיעין עילית

ביקור מיוחד במעונו של רבינו מרן הגאב"ד שליט"א בירושלים לתלמידי ת"ת "דעת זקנים" מודיעין עילית שעלו להתברך לרגל מסיבת הסידור לילדי הת"ת, רבינו הגאב"ד שליט"א קיבלם בחום והדגיש להם את הזכות הגדולה לקבל את הסידור שזה הספר שלא עוזבים לעולם בתפילות כתקנת חז"ל ובשאר הזמנים ובכל עת, בסיום הביקור ברכם רבינו שליט"א שימשיכו לעלות בתורה ובירא"ש ונחת להורים והמלמדים שיחיו.

כי לא תשכח מפי זרעו

רשת ממלכת החינוך הטהור "תפארת יעקב" עטה"ק

ידם עכ"ל, הם הם האותות והמופתים של הבני תורה שהחזיקו בעץ החיים יום יום, ולרגל יום ל"ג בעומר שהוא יומא דהילולא דבר יוחאי שהוא הוא שאמר [בשבת קלח"] חס ושלוש שתשכח תורה מישראל, ואפילו תורה שבעל פה לא

תשכח שנאמר "כי לא תשכח מפי זרעו. הוסיפו התלמידים חיזוק על חיזוקם ביום זה, ובסניף ירושלים אף התקיים סדר לימוד של "אבות ובנים" שלאחר הסדר הובא דברי ברכה מרבינו הגאב"ד שליט"א: שמחת מאד לשמוע שכל התקופה הקשה שהשלטון וחוקיו אסרו ללמוד בחדרים ובישיבות החיידר הזה "תפארת יעקב" בכל הסניפים שלו ובירושלים בפרט למדו כל הזמן ב"ה שלא פסקה תורה מישראל בזכות לימודם של תשב"ר אולי בגלל זה הקב"ה עוזר לכלל ישראל והמגיפה הולכת ונעצרת זה הזכות היחידה שיכולה לשמור על כלל ישראל.

וברור שכל הילדים שלמדו בתקופה הזו בחשק ובהתמדה אין ספק שיהיה להם זכויות גדולות ויזכו להיות ת"ח גדולים, וברור שזה הוסיף להם הרבה יראת שמים, וכשהיו יותר מבוגרים יעלו לישיבות ויצליחו בלימוד ויצאו

ת"ח מובהקים בעז"ה.

וכעת עוד יותר שהחיידר היום מתאסף לסדר אבות ובנים, ולא שמים לב לכל מיני הזהרות ופרטים ורוצים לחנך את הילדים שלהם בזה מתקיים ושננתם לבניך ובמיוחד בימים אלו זה עוד יותר זכות, שכל ההורים יזכו להרבה נחת מילדיהם שיגדלו ויצמחו בחיידר ואח"כ בישיבות ובכוללים, ויצאו ת"ח גדולים וצדיקים לתפארת משפחתם וכלל ישראל וכרצון הקב"ה בעז"ה.

תלמידי רשת ממלכת החינוך הטהור "תפארת יעקב" ירושלים - בני ברק - מודיעין עילית בהרגשת הלב ובהתרוממות הרוח על הזכות הגדולה להמשיך בעוז להחזיק בעץ החיים יום יום ככל יכולתם כבימי

שגרה לעלות ולהתעלות בתורה ובירא"ש על אף הרדיפה הגדולה ו"האכיפה הבררנית" מצד השלטונות בימי 'שגרת הקורונה' במעצרים ובקנסות גדולים וזכו שיתממש בהם ההבטחה האלוקית כי לא תשכח מפי זרעו לרגל זאת נערך בסניף ירושלים בל"ג בעומר סדר לימוד מיוחד שכלל אף "אבות ובנים" ובמהלכו הובא דברי חיזוק וברכה מרבינו הגאב"ד שליט"א

לשמחת ציבור בני התורה בימים אלו של ימי ההכנה למתן תורה זכינו לראות את תלמידי רשת ממלכת החינוך הטהור "תפארת יעקב" ממשיכים בעוז בכל יכולתם כבימי שגרה לעלות בתורה וביראת שמים בתת"ם וזאת על ידי מסירותו של המנהל הדגול הרה"ג רבי אליהו טומבק שליט"א ע"פ הוראת נשיא הת"ת רבינו הגאב"ד שליט"א להמשיך ככל שניתן את סדרי הלימוד עם הקפדה על הבריאות למרות המלחמה והרדיפה האישית של הרשויות בת"ת עם מעצרים וקנסות הנעמדים במאות אלפי שקלים, ועליהם ניתן להביא את רש"י על הפסוק בישעיה פרק ח' פסוק יז' יח'

יְחִיִּיתִי לַיהוָה הַמִּסְתִּיר פְּנֵי מַבֵּית יַעֲקֹב וְקִוִּיתִי לוֹ: הֲנֵה אֲנֹכִי וְהִילָדִים אֲשֶׁר נָתַן לִי ד' לְאֹתוֹת וּלְמוֹפְתִים בְּיִשְׂרָאֵל מֵעַם יְהוָה צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם בְּהַר צִיּוֹן: וּמְבַאֵר רש"י: וְחִכִּיתִי לַה' הַמִּסְתִּיר פְּנֵי וְגו'. אֵינִי לָךְ נְבוֹאָה קְשָׁה כְּאוֹתָהּ שֶׁעָה שְׁאֵמֵר מִשֶּׁה (דְּבָרִים לֵא) וְאֲנֹכִי הַסֹּתֵר אֶסְתִּיר פְּנֵי בְיוֹם הַהוּא וְאֵף בּו בְיוֹם הַבְּטִיחִם וְעֵנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לִפְנֵי לַעַד כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זֶרְעוֹ: הֵנָּה אֲנֹכִי וְהִילָדִים וְגו'. הֵם תְּלַמִּידִים שְׁחִבִּיבִין עָלַי כְּבָנִים יְהִיו לְאוֹתוֹת וּלְמוֹפְתִים שֶׁתִּתְקַיֵּם תּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל עַל

← על משמר התורה והיהדות / המשך מעמ' 5 →

ברכה על התפילין ואין לך מה לחשוש.

והביאור הוא כנ"ל, שלגבי דיני רשע והגדרתם כרשעים, אין שום תירוץ שליבו וטבעו הרע גרמו לו, ושאינן מי שמוכיח כראוי, אלא נידון כמזיד. ועליהם נאמר "באבוד רשעים רינה" גם בזמננו, ורק להפקיעם מתורת ושם "אחיך", בזה דעת המהר"ם מלובלין דאם אין מי שיוכיח וטבעו הרע גרם לו, אז איסור לשנאותם ולקללם וזוקקים ליבום ומחללים שבת להצילם, וכנ"ל.

וכמו שנתבאר שלגבי עונשי בי"ד וק"ו לגבי עונשי שמים, הם נידונים כמזידים גמורים, ואין מתאבלים עליהם בהסתלקותם מן העולם. וכבר אמר רבינו הקדוש: "אין פורענות באה לעולם אלא בשביל עמי הארץ".

ד' יעזרנו להתחזק ולעמוד לפניו בתשובה שלימה.

זה החזון איש אמר, "ובלשונו: "נישט אוף דעם האט דער חזון איש גיזאגט", וסתם ולא פירש.

למחרת התקשר אלי אותו ידיד, ואומר לי: אני רוצה לספר לך, שלפני שהתקשרתי אליך הייתי אצל הרב אלישיב ושאלתי אותו את השאלה הזאת, הוא אמר לי שלא אשב "שבעה", וגם אמר תניח תפילין (הרי ביום הראשון של האבילות זה איסור מדברי קבלה להניח תפילין), אבל בעניין ברכות אני חושש, אז תניח ואל תגיד ברכה.

אחרי שהוא שמע ממני את התשובה של הסטייפלער, הוא הלך שוב להרב אלישיב וסיפר לו מה שפסק הסטייפלער שיניח בברכה כרגיל. הגיב הרב אלישיב ואמר: "זייער גוט, זייער גוט" - טוב מאד, טוב מאד, גם אני אחזתי כך בעצם, אך להתיר ברכה חששתי, אך אם הסטייפלער אמר כך, אני בדעה הזאת גם כן, אין לך מה לחשוש, תגיד

העגלה הריקה

ועד רבינו מרן הגאב"ד שליט"א יום חמישי אור לי"ד אייר כ"ט למטמונים ה'תש"פ

חשוב לבן אדם, הוא כנגד השכל, הדעת, ומי שאין לו את זה, הוא לא רק שאינו בן אדם הוא אף יותר גרוע מבהמה, נמצא שהשכל שניתן לאדם, הוא נזם הזהב שלו. והנזם באף חזיר זה שהוא לא משתמש בשכל ובדעת כראוי.

אנו אומרים אתה חוננתנו 'למדע תורתך', אם אחד משקיע את שכלו ודעתו במשהו אחר לא לתורה, אם בעסקים או במדעים רפואה וכו', זה לא המטרה, אלא המטרה היא "אתה חוננתנו, למדע תורתך!", ואם הוא משקיע את השכל שלו עבור ענייני העולם הזה, אפילו שהם נראים בעיניו כדברים חשובים, הרי זה כנזם זהב באף חזיר, כחזיר שנובר באשפה, כידוע. א"כ הדעת המרובה שלו עוזרת לו יותר לנבור באשפה, אם הוא לא מנצל את שכלו לתורה, נמצא ששכלו אינו קישוט בשבילו אלא זה ניצול לחטט באשפה בצורה יותר יעילה.

ממילא מי שיש לו שכל, והוא מנצל את זה להשכלה ומדעים, אפילו שהוא עוזר בזה לאנשים וכד', אבל הוא מנצל את זה לענייני העולם הזה הוא כנזם זהב באף חזיר.

צריך להסתכל (כבר דיברנו כמה פעמים) על כל מי שמשועבד בהכרתו ובשכלו לכל מיני ערכים בעוה"ז, אם זה מדינה צבא השכלה רפואה גבורה, שראשו טמון עמוק בפח האשפה, ע"ז כתוב 'אל יתהלל אדם בחכמתו', החכמה זה לא התכלית, לא צריך להעריך את זה, ואל יתהלל הגיבור בגבורתו וגו', כי בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי, כי באלה חפצתי נאם ד'. אין קיום לדבר אחר בעולם, וממילא כל מי שמתעסק בדברים אחרים בעוה"ז, פרופסורים מדענים וכולם, כל מי שמתעסק בענייני העוה"ז, אצלינו זה 'עורבא פרח', וכבר דיברנו מה שאומר החובות הלבבות "עשו בטניהם אלוהיהם" וכו', שהארוחות שלהם המפוארות זהו ה"אלוהים" שלהם, שלו הם משתחווים, והתורה שלהם, הם מלבושיהם, והמוסר שלהם זה הבתים היפים שלהם, חיזוק משכניהם, וילה יפה מכונית פרייבט יפה וכו', זה המוסר שלהם...

על כל הדברים האלו, מיוסדת התרבות האנושית, אז כמובן, כמה צריכים להתחזק בזה שלא ניגרר אחרי מה שנוצף בעולם הזה.

כתוב בפיוט של רבי יהודה הלוי אל תשיאך החכמה היוונית "כי אין לה פרי אלא פרחים", אולי פרחים יש שמה, אך לא משהו אמיתי, אמנם יש שם חכמה, וכבר נאמר "חכמה בגויים תאמין", אך זה בבחינת פרחים בלבד, ולא פירות, זה שום דבר.

וע"פ המאמר הנ"ל, התברר שהחילוניים מצפים, שנתאים לכל הערכים שלהם, ובאמת ברור שאנו צריכים לבוז לזה. וצריך לדעת שמי שלא מכווין את השכל שלו, את כל היישות שלו לתורה ולתפילה, אז הוא ממש כמו בהמה, כי הרי כל ההבדל בין אדם לבהמה הוא השכל, ואם אין לו את כל הענין אז חסר לו הכל, כך צריכים להסתכל ע"ז.

בגליון הפלס של יום שישי האחרון (פרשת אחו"ק), הופיע מאמר שהתפרסם על פני עמוד שלם, תחת הכותרת שתוכנה הוא: שהעיתונים החילוניים כותבים שאחרי הקשר עם החרדים בקורונה, והנלווה לזה, אזי צפוי שינוי ערכים אצל החרדים, והם יהיו חרדים מסוג אחר וכו'. בדבריהם הם אומרים שהחרדים התרגלו כבר לאינטרנט וכדו', עפ"ל. למרות שהם לא צופים שהחרדים יהיו חילונים, וגם לא מאמינים שילכו לצבא, אך מביעים 'תקוותם' שלפחות יכירו את העולם ויתחברו אליו במידה מסויימת... והרי תמיד הם היו כותבים שהחרדים מכריחים אותנו לא לנסוע בשבת וכו' וכו', עושים לנו בעיות 'כפיה דתית' וכיוצ"ב, אך הפעם הם כותבים אחרת, 'החרדים' ישארו חרדים, רק יהיה להם קשר עם העולם ומבחינתם זהו הישג גדול, דהיינו שמה שחשוב להם כאן שהחרדים גם יעריכו את מה שהם מעריכים, את הערכים שלהם, את המדינה הצבא השכלה והספורט, את כל ערכיהם, הצלחה בעסקים, פיתוח, שאצלם מי שמצליח בזה הוא מוערך, ובזה הם אומרים שהחרדים ג"כ יימשכו לזה. הם מכירים בכך שהחרדים ימשיכו לשמור את התורה, ולא יסעו בשבת, אך הם יהיו מסוג אחר, וזה מה שנורא מרגש אותם... זה הענין, החשוב להם, שכל דבר שאיכפת לחילונים שזה יהיה 'איכפת' גם לחרדים, כגון הגובה של הכינרת ושאר הערכים שלהם וכו'.

לאור זאת צריכים אנו מעט לחדד את ההשקפה הברורה, שחלילה לא יקרה דבר כזה אפילו במידה מועטת. כתוב בפרקי אבות (ו, א) שאחד שלומד תורה התורה מגדלתו ומרוממתו על כל המעשים, זה כמו אחד שטס במטוס והוא מסתכל למטה הוא רואה את כל הבתים קטנים והמכוניות קטנות, כן אחד שלומד תורה הוא מתרומם, מגדלתו ומרוממתו, הוא רואה שכל הדברים והשאיפות לכבוד, לכסף, לקריירה, לא שווה כלום, כל הערכים שתופסים מקום בעולם למי שלומד תורה הם אינם שווים כלום, רק תורה ועבודת ד', והתורה עושה את זה, "מגדלתו ומרוממתו", ולזה צריך ללמוד תורה. לא מספיק לעשות מצוות, צריך ללמוד הרבה תורה והרבה מוסר, רק אז יכולים להיות 'מרוממים', ואם כיום לדבריהם מתגלה סכנה שעלולים להכיר בכל הערכים שלהם, כנראה שיש להם איזה שהוא סיבה לחשוב כך, אכן זו סכנה גמורה, ורק ע"י לימוד ועמל התורה אפשר להינצל מזה.

ידועה המשנה במסכת אבות (שם, ב) אמר רבי יהושע בן לוי בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה שכל מי שלא עוסק בתורה נקרא נזוף, שנאמר נזם זהב באף חזיר וגו'. מה באים לומר כאן, ראשית אומרת בת קול: כל מי שלא עוסק בתורה הוא נקרא מנודה נזוף, וע"ז אוי להם לבריות, ועליו ניתן לומר שהוא בבחינת "נזם זהב באף חזיר", מסביר הרוח חיים את המשל הזה של נזם זהב באף חזיר, פה מדובר בנזם זהב, שהוא מאד

גל פרסומים על ציפיה חילונית לשינוי ערכים בציבור החרדי בעקבות תקופת הקורונה

האלוף נומה: "המכשש של צה"ל והתושבים החרדים של בני ברק היה סוג של צריבת תודעה, מחיאות כפיים וברכות ברוח ומהמרפסות; גם מצד החיילים נוצר מגע בלתי אמצעי עם החרדים. יש שינוי תודעה ולא אתפלא אם למשל יתנופפו כאן הרבה יותר דגלי ישראל ביום העצמאות" • הפרסומאי יגאל רווח: "אנשים לא מבינים את עוצמת השינוי; הקורונה הכניסה את האינטרנט הביתה" • רבנים ואישי ציבור חרדיים: "הפרסומים הללו צריכים להוות נורת אזהרה ומהבהבת על הדרכים שבהם נעשה שימוש במשבר הקורונה כדי ליצור שינוי ערכים בציבור החרדי; בזמן שבו מקדישים את כל תשומת הלב לכללי הזהירות הבריאותיים, שאכן בוודאי כך צריך לנהוג ואין להקל ראש בזה, יש לזכור גם שלא נאבד את נשמותינו. גם זה פיקוח נפש ממדרגה ראשונה וחמירא סכנתא"

בפרט נשמה של ישראל, הם לא עושים מעשה ישראל אך הם יהודים, יש להם נשמה גבוהה יותר, אין להם סיפוק מהתרבות שלהם, הם חשים שתרבות זו היא שטחית וריקנית ביותר, וממילא גורם דבר זה שהעובדא שיש חרדים בעולם זה מפריע להם, כי זה מראה להם בהכרה או בתת הכרה שיש משהו נעלה וגבוה, והם מחכים ליום שיתקרבו אליהם, לא איכפת להם כ"כ שישמרו מצוות, כמו החוגים של המזרחי ששומרים במידה מסויימת את המצוות, אך הערכים שלהם זהים כשל החילוניים, ולכך לאנשי המזרחי הם לא מתייחסים בכלל, כיון שהערכים שלהם שווים, רק החרדים שאינם מכירים בערכים שלהם זה מפריע להם שבתוך עצמם הם מרגישים שהתרבות שלהם הינה "לא פרי אלא פרחים", - וגם זה בקושי.. וזה מה שמציק להם והם מביאים ראיות מפה ומשם, [אמנם יש הרבה מה להתווכח גם עם הראיות שלהם שהביאו שם, איני הולך לחזור על מה שכתוב שם... אבל הם ראיות חלשות מאד...] מה כ"כ איכפת לכם, הם לא מתלוננים שמישהו מפריע להם, בווער להם משהו בנשמה...

כלפי חוץ הם מעריצים את ארץ ישראל, אך מה הקשר שלהם לארץ ישראל? היה כאן לפני שנים איזה מרצה אחד חילוני שהוא היה מאנשי הימין, הוא היה מרצה נאומים על עם ישראל שהוא עם נבחר, ובכל הגלות הוא שמר על התורה וכו', וכל הגויים נאבדו וכל התרבויות שלהם נעלמו, ורק עם ישראל נשאר וכו'. פעם אחד שאל אותו מישהו: אם זה עד כדי כך, למה אתה לא שומר שבת? הוא ענה: אני אגיד לך, אתה דרכת על היבלת שלי! כנראה שיש להם הרבה יבלות. כלפי חוץ הכל נראה כביכול נוצץ, יש להם מדינה וצבא, והם קובעים והם שולטים, ומחשיבים אותם בין העמים, אבל אם מישהו מהם קצת חושב, הוא רואה שאין לו כלום, ואף לא שייכות לא לארץ ישראל ולא לעם ישראל ההיסטורי כלל וכלל. אלו היבלות, וזה מה שהוא אמר "אתה דורך לי על היבלת", וזה מה שאנו צריכים לעשות... להמשיך בכך, לדרוך להם על היבלת, עד שיתעוררו בעצמם להכי בכך שאין יהדות בעולם אלא בשמירת התורה.

ושינית, בעיקר צריך להתחזק באמונה שאין עוד מלבדו, והדבר היחידי הוא לעבוד את הקב"ה, וחלילה חלילה - וצריך לחנך את כולם לא להיגרר אחר המחזות התעתועים ואחזת העיניים שהם מראים לנו, ואם נעשה מה שאנו יכולים ד' יהיה בעזרינו.

וזה כמו שהרמב"ם כותב בסוף מורה נבוכים, יש כאלה מאמינים בהקב"ה בכל מיני צורות, אפשר לקרוא להם בני אדם, אמנם עדיין חסר להם הרבה. אך אלה שלא מאמינים בהקב"ה, וניתן לומר שהוא הדין אלה שלא רואים ערך בעבודתו ית', הם דומים לקופים, והוסיף הרמב"ם שבבחינה אחת עדיפים הם על הקוף, כיון שלקוף אין כלל דעת, אך הם כמין מיוחד של קוף, וזה כל העולם הגדול של הגויים ושל החילונים, כולל אף הפשרנים.

וצריך לחנך את זה וכך להסתכל ע"ז, ההמשך של הפסוק נזם זהב באף חזיר, הוא 'אשה יפה וסרת טעם', אשה יפה שנמשכים אחריה ואין לה דעת לשמור על עצמה, א"כ כמה שיותר יפה יותר גרוע, כך פה אלה שמשקיעים את ראשם וכישרונותיהם בהשכלה ולימודים ומעריכים את, זה יותר גרוע, שעדיף אחד שלא משקיע כלום כמו סנדלר או נגר וכדו', אך אלה שמנצלים את השכל שהוא דבר אלוקי, בכדי למלאות אותו בדברי השכלה, הרי זה יותר גרוע פי כמה, שכמה שהוא יותר 'פרופסור' גדול הוא יותר משקיע ושקוע יותר בעניינים שהוא מתמחה בהם, יותר ויותר שקוע, ולא כאדם פשוט. וזה כמו שהחזיר שכשיש לו נזם זהב באף, הוא יכול לחטט באשפה יותר ויותר טוב, וכן האשה הזו מה שיותר יפה וסרת טעם מחוסרת דעת, וי"מ משוגעת. זה יותר גרוע, כך צריך להסתכל על העולם, ולא חלילה להיגרר ולהימשך אחרי אחיזת עיניים.

רצייתי רק להגיד עוד משהו, בדרך כלל אני עובר רק על הכותרות בעיתון, אך בכתבה כזו רצייתי להסתכל בפנים ג"כ מה כתוב, והם הביאו ציטוטים מהעיתונים הכי חשובים בעולם החילוני, שכולם כותבים את הדברים האלה, שהחרדים מתקרבים, וכאמור שהם "נשארו חרדים" אך הם משתנים, מה כ"כ איכפת להם? רואים כל הזמן שבציבור החילוני קיימת ערגה, שאיפה כזאת, שסוף סוף 'עוד לא אבדה תקוותינו'... כמו שהם אומרים... הנה החרדים מתקרבים, אמנם הם לא יהיו חילונים, אך הנה הם מתקרבים... זה שווה להם הרבה, וזה מרגיע אותם. ומותר לנו לשאול, מה איכפת להם מהחרדים? אם הם היו אומרים שהחרדים מפריעים להם לנסוע בשבת וכדו' נו... אני לא מסכים איתם כמוכן, אך אני מבין שאנחנו מפריעים להם, אך מה איכפת לכם מה קורה אצל החרדים, מה פשר השאיפה הגדולה הזו של אנשים כביכול 'חכמים', שכותבים ע"ז בעיתונים הכי חשובים שלהם, האיכפתיות המוגזמת הזו מראה, שמציק להם משהו... כפי הנראה הם מרגישים שאין להם כלום, כמו שהמשנה באבות אומרת, שזה שמתעסק בעוה"ז זה כנזם זהב באף חזיר, והנשמה יש לה ייסורים מזה,

ועד רבינו מרן הגאב"ד שליט"א, יום חמישי פרשת במדבר תש"פ

שלא נהגו כבוד זה בזה

שמה שהיה, היה בגלוי, לכן חזרו בתשובה ונתגלה קיצם, אך מה שהיה בעומק עומק ולא נתגלה קיצם, עוד לא תוקן ולא נתגלה קיצם. כך אומר הבית הלוי.

וצריך להבין הלא שלש עבירות דינם ביהרג ואל יעבור, כולם חייבים מיתה, סקילה וכו', אבל שנאת חנם מה חייבים? כתוב "לא תשנא את אחיך בלבבך", גם אם יש לזה עונש, זה לא מגיע ליהרג ואל יעבור ואם כן מה פשר הענין?

דבר דומה לזה שואל הרמב"ם בפרק חלק בסנהדרין, כתוב 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנאמר "ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ" חוץ מהאפיקורסים' וכו', שמורים על חוסר אמונה, ובגמ' שם המלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא, דהיינו לא רק מה שנאמר במשנה המורה על חיסרון באמונה, אלא גם המלבין פני חברו ברבים, אין לו חלק לעולם הבא.

הוא אומר שאדם שעובר על כל העבירות החמורות, זה לא אומר שאין לו חלק בעוה"ב, הוא מחלל שבת, רוצח וכו', כל העבירות הכי חמורות סקילה שריפה וכו' - עדיין יש לו חלק לעולם הבא, היינו שאחר שיענש על חטאיו, עדיין הוא לא הפסיד את העולם הבא, אך להאפיקורסים אין כל חלק בעולם הבא. וכאמור, הגמ' מוסיפה, שלא רק אפיקורסים אלא גם המלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעוה"ב, והנה הגדרת האיסור של המלבין פני חברו ברבים לא ברורה, אולי משום הונאת דברים, וכיו"ב, ולא רק המלבין אלא גם המכנה שם לחבירו, ומתכבד בקלון חברו אין להם חלק לעולם הבא, מה הביאור בזה? וזוהי קושיית הרמב"ם.

ומבאר הרמב"ם שם בפירוש המשניות, וכתב ביחס לעבירות הנ"ל של המלבין פני חברו, ומכנה שם וכו': "ואע"פ שהם נחשבות עבירות קלות ממחשבת החושב, לא יעשה מעשה מאלה אדם אלא א"כ בעל נפש גרוע שאין בה שלימות". - ביאור הדבר, שרק מי שהנפש שלו גרועה הוא יעשה דברים כאלה, ומי שאינו בעל נפש גרועה אע"פ שהוא עובר עבירות לא יעשה כזה דבר, כי לשחיתות זו, אינו מסוגל, ומי שמסוגל לעשות דבר שכזה, שאמנם הוא לא איסור חמור יותר משאר הדברים הנאמרים, אבל הוא מראה על נפשו של המלבין פני חברו שהוא נפש גרועה מאד שאין בה שלימות, אע"פ שהעבירה קלה, עליה קבעו חז"ל - "ואינה ראויה לעולם הבא".

כלל גדול למדנו כאן, שאלו שאין להם חלק לעולם הבא מבואר ברמב"ם שיש ב' סוגים. יש סוג שמחמת העבירה החמורה שלו הוא לא יזכה לעולם הבא, ומה היא העבירה החמורה? לא רציחה ולא חילול שבת, אלא אפיקורסות שזה הכי חמור, שהוא מתנתק לגמרי מן הקב"ה. אך יש עוד

ימים אלו, הם זמן שבו נספו עשרים וארבע אלף תלמידי רבי עקיבא והיה העולם שמם, ולכן אנו נוהגים מנהגי אבילות מסוימים. ואמרו חז"ל שהטעם שנענשו כי לא נהגו כבוד זה בזה: והדבר טעון ביאור שהלא הרי היה להם תורה הם למדו כראוי וקיימו את התורה ומעש"ט, איך יתכן שמחמת שלא נהגו כבוד זה בזה, נתחייבו כולם מיתה, והדברים טעונים הסבר.

הגמ' אומרת ביומא, שחורבן בית ראשון נגרם מחמת שעברו על שלש עבירות חמורות של יהרג ואל יעבור, ובאשר לחורבן בית שני, שואלת הגמ', הלא היה שם תורה ומעשים טובים ולא נחשדו בעבירות האלה, אז למה הגיע החורבן בבית שני? משיבה הגמ': משום שנאת חנם, זה מעין התירוץ שיש פה, שלא נהגו כבוד זה בזה, אותה הקושיא והתירוץ דומה.

ושואלת הגמ' שם, מי היה יותר גרוע בית ראשון או בית שני, ובבית ראשון הרי עברו על שלש עבירות. ואנו היינו אומרים אם כן, ברור שבבית ראשון היה המצב גרוע יותר, אך הגמ' שם אומרת, תסתכלו למי הבית המקדש חזר ולמי לא, לראשונים הוא חזר אחרי שבעים שנה ולאחרונים לא חזר עד היום הזה. נמצא ששנאת חנם שהיתה בבית שני, חמורה יותר מג' עבירות, וממשיכה הגמ', ועדיין השטן מרקד בינינו.

עוד מוסיפה שם הגמ', ראשונים שנתגלה עוונם (וידעו מה הוא - ג' עבירות, ועל כן לא שאלו מה העוון) - נתגלה קיצם אחרי שבעים שנה. אך האחרונים שלא נתגלה עוונם ששאלו ולא היה להם ברור, לא נתגלה קיצם. וצריך ביאור מה השייכות בין נתגלה העוון לגילוי הקץ.

מבאר הבית הלוי, יש למילים אלו משמעות רבה, 'לא נתגלה עוונם' היינו שהעוון לא היה בגלוי, משא"כ בחורבן בית ראשון 'נתגלה עוונם' - הם עשו את העבירות החמורות באופן גלוי, אך בפנימיות הם לא היו מופרכים, למרות היצר הרע שגרם להם לעשות את העבירות, פנימיות הנפש היתה בשלמות, והחלאים חיצוניים, האחרונים, בחוץ הם היו לגמרי בסדר, ועוונם היה בפנימיות, בעומק, ולא נראה כלפי חוץ, ולכן הגמ' הייתה צריכה להסביר, והקב"ה ידע שיש בהם שנאת חנם, וזהו ריקבון של הנפש.

וזה הביאור ל'זה נתגלה' ו'לא נתגלה', פירוש: יש עבירות חיצוניות, ואמנם ודאי שמי שעובד עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים זהו חטא נורא ואיום, אך היות והנפש הפנימית איתנה, ניתן הדבר לתיקון בקלות, מה שא"כ בבית שני היה ריקבון פנימי עמוק, שכלפי חוץ הכל בסדר, וזה יותר חמור, לכך כתוב מי שנתגלה עוונם נתגלה קיצם, כיון

שמסוגל להתייחס כך לשני חסר לו בנפש. וזה השנאת חינום והעונש שמגיע על זה 'שלא נתגלה עוונם לא נתגלה קיצם', כמו שהבית הלוי אומר שזה משהו בעומק של הבן אדם שמפריע לכל עבודת ד'. אע"פ שבענין המצוות הוא מאה אחוז.

כמה זה מחייב כל אדם. האדם צריך לעבוד על עצמו, לתקן את הדברים שהרמב"ם קורא להם שם "דברים קלים בעיני החושב" - שנראים דברים קלים מאד, זורקים מהפה כל מיני דברים, כמה צריכים לעבוד על זה, ועכשיו שנוהגים מנהגי אבילות בספירת העומר, זה הזמן לעבוד על העבירות שלא ידועים ולא מפורסמים שזה בפנימיות כנ"ל.

קבלת התורה - חיים ומוות

חמורים מאד - 'באשר תמותי, אמות' שני קברים נמסרו לבית דין אחד נסקלים אחד נשרפים - 'ושם אקבר'. זה נקרא 'רות דבקה בה' - עד הסוף.

הוויכוח הזה יכול היה להימשך הרבה זמן, ומה סיים את הוויכוח הזה, ואת הניסיון של נעמי להשפיע עליה שלא תתגייר, [אמונה - כן, אך לא גירות]? כתוב בסוף שרות אמרה ונשבעה 'כה יעשה ד' לי וכה יוסיף כי המוות יפריד ביני ובינך', כשנעמי שמעה את זה היא הבינה, שאין לה סיכוי, למנוע את שאיפת רות להדבק ביהדות. זה נקרא 'ורות דבקה בה', היינו שרצון הגירות אינו תלוי בשום גורם, חד משמעית! - והיינו ש'המוות יפריד ביני ובינך', 'ותרא כי מתאמצת היא ללכת' זה מה ששכנע אותה, ואז 'ותחדל לדבר עמה'.

צריך ללמוד מפה את הענין, מה נקרא 'רות דבקה בה' לחיות כך, לחנך כך, שחוץ מתורה ויראת שמים אין שום דבר בעולם, לא יעזרו פיתויים וכדו', המוות יפריד ביני ובינך, זוהי רות, ומשם יצא דוד המלך ומשיח. כל הדברים האלה נכתבו כדי שאנחנו נוכל ללמוד מזה איך להתעלות בתורה ויראת שמים.

לפי זה, חוץ מזה שמגילת רות מתאים לשבועות כי דוד המלך נפטר בשבועות, מסיבה נוספת מתאימה קריאה זו לשבועות, - לדעת מה הצורה של קבלת התורה 'אם אתם מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם', לדעת שבלי תורה אין כלום - כי המוות יפריד ביני ובינך, יהי רצון שנזכה לתקן מה שצריך וללמוד תורה כמו שצריך בעזרת השם.

בשבועות צריך לחשוב על הדברים האלה.

קו שיעורי רבינו מרן הגאב"ד שליט"א

ממוצש"ק, ימי שלישי, ימי רביעי וימי חמישי

03-74-70-557

השיעורים מועברים בשידור חי בשלוחה 7

סוג שאמנם אינה עבודה חמורה כ"כ, אלא היא מראה שאין לו נפש, הנפש שלו ריקנית ורקובה, הוא לא שייך לעולם הבא, הוא ריקני בלי כלום, ולכן אין לו חלק לעולם הבא. שתי מהלכים, או עונש, או חוסר הנפש. גם לבהמה אין עברות, מ"מ אינה נכנסת לעוה"ב כי אין לה "נפש", כן גם איתו האדם.

ממילא שמענו מכאן, שבכל העבירות של בין אדם לחבירו כמלבין וכו' וכדו', אין זה בבחינת עונש, אלא שאין את מי להכניס לעולם הבא - כי אין לו נפש. אולי זה הביאור על מה ששאלנו קודם, איך ייתכן בתלמידי רבי עקיבא שהיו כלילי המעלות בתורה וביראת שמים, אלא אפילו שהם היו פחות ממלבין וכו' זה שהם לא נהגו כבוד זה בזה - זהו חסר בנפש, ואם חסר בנפש אזי חסר בעבודת ד', מי

מתקרבים אנו לחג השבועות, הנה כתוב במגילת רות שלאחר שמתו מחלון וכיליון הלכה נעמי עם כלותיה בדרך לשוב אל ארץ יהודה, 'ותאמר נעמי לשתי כלותיה לכנה ושובנה אשה לבית אמה, שובנה בנותי למה תלכנה עימי העוד לי בנים, ותשאנה קולן ותבכינה' הן לא רצו להיפרד ממנה, אחרי שהם קבלו את היהדות, (כמו שיבואר להלן), וכתוב שם 'ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה', לאחר כמה מאות שנים היה מאבק בין דוד לגלית, גלית היה מצאצאי ערפה ודוד מצאצאי רות, וכתוב בגמ' 'בואו בני נשוקה ויפלו ביד בני דבוקה', יש כאלה שהזיקה שלהם ליהדות היא בבחינת נשיקה 'ותשק ערפה לחמותה', ויש דביקות בבחינת 'ורות דבקה בה' יש כאלה שרוקדים עם הספר תורה בשמחת תורה, אך צריך שיהיה את ה'דבקה בה'.

רואים כאן עד כדי כך, שנראה ששתיהן צדקניות מופלגות. התברר שהאחת היתה בבחינת "נשיקה" חסרת הפנימיות, והאחרת דבוקה בכל ישותה. והדבר בא לידי ביטוי ומימוש, בצאצאיהם. באיזה נימוק ניסתה נעמי לשכנע את רות שתחזור בה: אל תלכי עימי, לא נימוקים חזקים, אלא 'הנה שבה יבמתך אל עמה' - כולם מתנהגים כך, למה את מתנהגת אחרת, הנימוק להיות כמו כולם גורם מכריע, 'אל עמה ואל אלוהיה', דהיינו שערפה תחזור לעבודה זרה שלה, ומכאן מוכח שעכשיו היא ביהדות. וכל הנימוק שהיה אמור לשכנע את רות הוא מה שנקרא בלשוננו 'כולם עושים כך', אבל רות לא ויתרה. ונאמר 'באשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין, עמך עמי אלוקיך אלוקי', מסביר רש"י, שמכאן לומדים כיצד מדברים עם הגר, כדי להגיעו מן הגירות, אמרה לה: אסור לנו לצאת חוץ לתחום, והיא השיבה לה - 'באשר תלכי אלך', אסור להתייחד עם מי שאינה אשה - 'באשר תליני אלין', אנו מקיימים תרי"ג מצוות - 'עמך עמי', אסור לנו עבודת כוכבים - 'אלוקיך אלוקי', ארבע מיתות נמסרו לבית דין

